

החלטת ועדת האתיקה הארצית (את/20/39) אימות חתימה של עו"ד על גבי תצהיר בהיוועדות חזותית בישראל

סעיף 15 לפקודת הראיות (להלן: הפקודה) קובע שלוש דרישות מצטברות, בהתקיימן מסמך ייחשב כתצהיר: א. הצהרה בכתב חתומה על ידי המצהיר ב. ההצהרה ניתנה לאחר שהמצהיר הוזהר על ידי המזהיר כי עליו להצהיר את האמת וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן. ג. דבר מתן האזהרה אושר על ידי המזהיר על פני התצהיר.

כידוע, התצהיר משמש כמסמך להוכחת עובדות במסגרת הליכים משפטיים, לרבות תחליף לעדות ראשית בבית משפט, ואף להוכחת עובדות מחוץ לכותלי בית המשפט. לפיכך, קיימת חשיבות רבה לאמינות הכתוב בו. להשגת מטרה זו נועדה האזהרה בדבר המשמעות הפלילית של אי הצהרת אמת, המהווה דרישה מהותית לקיומו של תצהיר.

תכליות מרכזיות נוספות לעריכת תצהיר הן זיהוי המצהיר – בירור ווידוא זהות האדם אשר מוסר את הדברים המופיעים בתצהיר, כפי שנחזית על פני התצהיר - רכיב שגם הוא חשוב לאמינות התצהיר. בנוסף, כאשר מי שערך את התצהיר הוא עורך דין, יש לוודא שהמצהיר מודע לתוכנו של התצהיר עליו הוא חותם תכלית נוספת היא תיעוד תהליך האזהרה בגוף התצהיר, או כלשון הסעיף – "נתינתה תאושר על פני התצהיר".

הנחיות משרד הבריאות "החזרה לשגרה" מתעדכנות מדי יום. בין היתר קיימות מגבלות על אוכלוסיות בסיכון לפיהן יש להקפיד ולהימנע מלצאת מהבית ומלארח אנשים בבית, למעט לשירותים חיוניים, חובה בכל יציאה למרחב הציבורי לצמצום מגע בין אנשים ושמירת מרחק של 2 מטרים ועוד. הנחיות אלו מחייבות הפיכת ההחלטה שבנדון להחלטה קבועה.

בהתאם לכך, מוצאת ועדת האתיקה הארצית, כי ככל שקיים צורך דחוף בקיומו של תצהיר **בעת הזו**, הרי שיש להתיר אימות החתימה על ידי עורך הדין בהיוועדות חזותית **בתנאים המצטברים הבאים בלבד**:

1. עורך הדין והמצהיר מצויים בעת האימות בישראל.
2. המצהיר הציג בפני עו"ד על גבי הצג תעודה מזהה.
3. עו"ד הקריא בפני המצהיר את האזהרה הבאה:
"הריני מאשר, כי ביום _____ בחודש _____ שנת 2020, בשעה _____, הופיע לפניי עו"ד _____ מ.ר. _____, מהכתובת _____, שזוהה על-ידי לאחר שקיבלתי מדוא"ל אימות של זהות הלקוח מאת מערכת ההזדהות הממשלתית של ממשל זמין. ההופעה לפניי בוצעה באמצעות היוועדות חזותית אשר מתועדת אצלי, כאשר המצהיר מופיע לפניי על גבי הצג, עת הצהרתו מושא האימות לפניו והוא מצהיר בפניי כי הוא מצוי במדינת-ישראל בזמן החתימה והאימות והוא מסכים לתיעוד החזותי ועשיית השימוש בו. לאחר שהזהרתי את המצהיר, כי עליו להצהיר את האמת, וכי הוא צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, אישר הנ"ל את נכונות הצהרתו אשר הוצגה לי במלואה במסגרת היוועדות החזותית וחתם עליה מולי."
חתימת המצהיר _____; חתימת עו"ד _____."
4. בהסכמת המצהיר ובכפוף לכלל 22(א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986, עו"ד יתעד בהקלטה חזותית את תהליך האזהרה והאימות בלבד, הכולל את:
 - א. הסכמת המצהיר לתיעוד בהקלטה חזותית.
 - ב. צילום תעודת הזיהוי של הלקוח.
 - ג. קריאת האזהרה על ידי עו"ד, אישור האזהרה ע"י המצהיר.
 - ד. הצהרה להקלטה על: תאריך ושעת אימות התצהיר, נושא האימות כמפורט ברישא של התצהיר, שמו ומספר רישונו של עו"ד.
 - ה. חתימת המצהיר [יובהר כי החתימה יכולה להיעשות על גבי נייר ולהיסרק למחשב או להיעשות מלכתחילה באופן דיגיטלי, כך שאין הכרח דווקא להדפיס את התצהיר במדפסת ולחתום פיזית].
5. עם סיום החתימה והתיעוד ישלח המצהיר את המסמך (החתום) אל עו"ד באמצעי דיגיטלי כגון באימייל, ווטסאפ, פקסימיליה וכיו"ב.

6. מיד עם קבלת המסמך, עוה"ד יוודא שהמסמך שהתקבל בידו הוא המסמך שעליו חתם המצהיר בתיעוד. לאחר מכן, יחתום עוה"ד בעצמו על המסמך ויאשר את זהות המצהיר ואת מתן האזהרה.
7. המסמך שעל גביו יהיו שתי החתימות הוא התצהיר השלם, שאותו ניתן יהיה להגיש לבית המשפט או לעשות בו שימוש אחר בהתאם לצורך.
8. עוה"ד הנדרש להגיש תצהיר לביהמ"ש, יגישו תוך ציון העובדה כי התצהיר נערך בהיוועדות חזותית בהתאם להחלטת ועדת האתיקה הארצית את 20-39 מיום 13.05.2020 וכי שמור בידו תיעוד חזותי של אימות התצהיר אשר יוגש לביהמ"ש ככל שיתבקש.
9. תיעוד של תצהיר כמפורט בסעיף 5 לעיל, בין שהוגש לביהמ"ש ובין שלא, ישמר בידי עורך-הדין עפ"י כללי לשכת עורכי הדין (שמירת חומר ארכיוני במשרדי עורכי דין), תשל"א-1971.

יודגש, תפקידו של עוה"ד בעריכת התצהיר ואימותו אינו טכני בלבד, שכן עוה"ד הוא זה אשר העלה על הכתב את המידע שמסר לו המצהיר ועליו לוודא כי המצהיר הבין את תוכן התצהיר כפי שנערך שכן, בעצם האימות על ידי עוה"ד הוא נתן תוקף לתצהיר.

לסיכום, לאור החשיבות באזהרת המצהיר ואמיתות תוכנו של התצהיר, על עורכי הדין לשמור על השימוש באימות חתימה בהיוועדות חזותית **כחלופה** למקרים בהם לא ניתן היה לפעול בדרך של אימות חתימה בנוכחות המצהיר, או ע"י עריכת "הצהרה" (כמפורסם בגילוי הדעת של ועדת האתיקה מיום 17.03.20) ובעת זו בלבד.

יודגש: כי חל איסור להקליט לקוח כאמור בסעיף 22(א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986, למעט הקלטה על-פי המפורט בסעיף 5 דלעיל כהוראת שעה, בצל שעת החירום בה אנו מצויים, ולצורך תיעוד טכני בלבד.

מנחם מושקוביץ, עו"ד
יו"ר ועדת האתיקה הארצית